

Recenzja

pracy doktorskiej mgra Pawła Janasa

nt. „Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej (ss. 552)

napisanej pod kierunkiem dr hab. prof. AWF Ewy Kałamackiej

Niniejsza ocena dysertacji doktorskiej jest uzupełnieniem recenzji przesłanej w lutym 2021 r. Autor dysertacji doktorskiej w przesłanej poprawionej wersji rozprawy doktorskiej dokonał kilku zmian, które podwyższają jej wartość, m.in.:

- Autor we wstępie przedstawił cel pracy, wraz z jego uzasadnieniem;
- praca zawiera indeks nazwisk;
- w spisie treści, a także w pracy został zawarty wykaz skrótów (s. 530-531); W dalszym ciągu niedosyt recenzenta budzi w pracy brak wyjaśnień w zakresie pisowni skrótów (poza nielicznymi przypadkami). Skróty są nieodłączną częścią każdego opracowania, w tym dysertacji doktorskiej. Należy je prawidłowo stosować;
- Doktorant dokonał częściowo poprawek w zakresie „błędów i niedociągnięć”.

Należy jednak podkreślić, iż praca doktorska w dalszym ciągu posiada szereg wad i niedociągnięć natury metodologicznej i merytorycznej. W zakresie stanu badań Doktorant nie przeprowadził analizy pracy doktorskiej Mariana Tuliszki nt. *Rozwój sportu pływackiego w Polsce w latach 1919-1939*, praca doktorska (WSWF Poznań), Poznań 1970. Przytoczę cytaty z poprzedniej recenzji: „*Pan Magister powinien ukazać (...) co zostało zawarte w pracy doktorskiej M. Tuliszki (oraz w zakresie pozostałych prac M. Tuliszki). Jakie są Jego ustalenia (M. Tuliszki) na temat sportu pływackiego w Polsce w okresie międzywojennym?*” Doktorant zagadnienie to pominął, a jest ono kluczowe w zakresie wyboru i realizacji podjętego tematu rozprawy doktorskiej. W poprzedniej recenzji zawarto następującą sugestię, iż „*rozwiązaniem tej kwestii, byłyby nowe ustalenia w zakresie kwerendy źródeł dokonane przez Autora dysertacji doktorskiej, w odniesieniu do źródeł pierwotnych*”. Warto zaznaczyć, iż Pan Magister pisze, „*Korzystając z syntetycznego ujęcia Mariana Tuliszki, autor tej pracy uzupełnia je bogatym materiałem sprawozdawczym, tak by w pełni opisać przede wszystkim*

warunki rozwoju sportu pływackiego w Polsce, ze wszystkimi jego okolicznościami i trudnościami”¹. Materiał przedstawiony przez Doktoranta nie stanowi rozwiązania problemu.

Konstrukcja dysertacji doktorskiej nadal budzi wątpliwości. Recenzent nie dostrzegł poprawy w tym zakresie. Rozdział trzeci w nowej wersji pracy jest następujący: *Pływanie w Polsce i na ziemiach polskich do 1922 r.* Z pozycji recenzenta dysertacji doktorskiej cezura końcową rozdziału powinien być rok odzyskania przez Polskę niepodległości – 1918 r. Podobny problem dotyczy rozdziału czwartego *Podstawy rozwoju pływania w Polsce w okresie międzywojennym*. W tym miejscu należy zadać pytanie – zdaniem Autora dysertacji doktorskiej – jaka jest cezura początkowa rozdziału. Recenzent w poprzedniej opinii pracy zaproponował elementy konstrukcji dysertacji doktorskiej dotyczące problematyki pływania w Polsce w okresie międzywojennym. Sugestie i perswazje recenzenta zostały zignorowane. Należy zadać następujące pytanie - czy zaproponowana konstrukcja pracy umożliwi jasny, przejrzysty tok narracji; czy kolejność rozdziałów jest prawidłowa; czy każdy kolejny rozdział wynika z poprzedniego.

We wstępie pracy nie zostały określone ramy chronologiczno-terytorialne dysertacji doktorskiej. W dalszym ciągu Doktorant nie wymienił wszystkich metod badawczych zastosowanych w opracowaniu, np. metody syntetycznej. Problemy badawcze zostały przedstawione mało precyzyjnie, nie odzwierciedlają materiału zawartego w treści pracy, np. „*Jaką rolę odegrały szkolnictwo i wojsko*”; czy też: „*Kogo można uznać za pierwsze <<asy>> pływactwa i jakie były pierwsze osiągnięcia polskich pływaków*” (s. 4).

W poprzedniej recenzji zawarto sugestie, iż „*zakończenie nie powinno być tylko podsumowaniem pracy lecz także zawierać odpowiedzi na problemy badawcze zawarte we wstępie dysertacji*”. We wstępie pracy, Doktorant przedstawił następujące problemy badawcze: „*jakie były początki i jak rozwijało się pływanie na ziemiach polskich do 1939 r.?*; *jakie organizacje i instytucje miały największy wpływ na rozwój pływania?*; *jaką rolę odegrały szkolnictwo i wojsko?*; *jak rozwijała się infrastruktura pływacka w poszczególnych regionach Polski?*; *jak upowszechniano pływanie rekreacyjne i masowe jako część wychowania fizycznego?*; *kogo można uznać za pierwsze <<asy>> pływactwa i jakie były pierwsze osiągnięcia polskich pływaków?*”. Czy w zakończeniu znajdują się odpowiedzi na problemy badawcze, podjęte we wstępie pracy?

¹ P. Janas, *Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej* (praca doktorska), AWF Kraków 2020, s. 6; P. Janas, *Początki i rozwój pływania w Polsce do wybuchu II wojny światowej* (praca doktorska), AWF Kraków 2022, s. 10.

W zakresie fotografii, w odniesieniu do źródła podawany jest NAC. Zapewne Doktorant wykorzystał zasoby Narodowego Archiwum Cyfrowego. Powinien oprócz nazwy archiwum, podać również sygnaturę (do każdego zdjęcia).

Autor dysertacji doktorskiej nie dokonał żadnych korekt w zakresie bibliografii. Nie skorzystał z propozycji recenzenta podziału na dwie części: A. Źródła; B. Literatura. Część - *Prace doktorskie i magisterskie* – powinna zawierać pełny zapis bibliograficzny (przykład podał recenzent w poprzedniej opinii). W części odnoszącej się do literatury, przy rozdziałach w monografii oraz artykułach w czasopismach naukowych, powinien być podany zakres stron. Część prac przedstawiona w ramach literatury (opracowania) posiada błędny zapis bibliograficzny. Przykłady wskazał recenzent w poprzednim materiale recenzyjnym. Kwestie te nie zostały poprawione.

Autor zwrócił uwagę na trudności w zakresie kwerendy źródeł, w miejscowościach leżących poza granicami Polski (gdzie są archiwa – poza Republiką Białorusi). Recenzent nie podziela tych poglądów. Jeżeli Pan Magister miał trudności w zakresie kwerendy źródłowej w części archiwów, dlaczego nie wykorzystał publikacji, np. T. Jurek, *Kultura fizyczna mniejszości niemieckiej w Polsce w latach 1918-1939*, Wydawnictwo Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej Sekcja Historii, Gorzów Wlkp.-Poznań 2002; E. Małolepszy, T. Drozdek-Małolepsza, *Kultura fizyczna i turystyka w województwie wołyńskim w latach 1921-1939*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2020; S. Zaborniak, *Kultura fizyczna ludności ukraińskiej na ziemiach polskich (1868-1939)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2007.

Dość obszernie wskazano w poprzednim materiale recenzyjnym na szereg błędów, potknięć, dostrzeżonych w dysertacji doktorskiej. Również w przedstawionej do recenzji „poprawionej wersji” Autor ich się nie ustrzegł; m.in. na s. 180 pisze: „Zwraca uwagę znaczna liczba klubów pływackich, skreślonych z listy PZP. W efekcie przyniosło to w latach 1931-1933 spadek liczby członków PZP mimo przyjęcia 30 nowych klubów i sekcji, m.in. z Warszawy, Poznania, Chojnic i Bielska”. Na kolejnej stronie – 181, zawarto tabelę nr 6 Rozwój organizacyjny PZP w latach 1929-1933. Według informacji zawartych w tabeli, w 1931 r. Polski Związek Pływacki liczył 2071 członków, natomiast w 1933 r. – 3061. Która z tych informacji jest prawdziwa. Ponadto, w tabeli 7 ukazano liczbę zawodników sklasyfikowanych i niesklasyfikowanych w latach 1931-1933. W tym przypadku należy zadać pytanie – czy wszyscy członkowie Polskiego Związku Pływackiego czynnie uprawiali pływanie.

Autor, co podkreślono w poprzedniej recenzji „włożył ogromny wkład w zakresie kwerendy źródeł, doboru literatury, jak również przygotowania aktualnej wersji rozprawy doktorskiej”. Praca w dalszym ciągu zawiera niedociągnięcia natury metodologicznej i merytorycznej – które ponownie zostały wykazane przez recenzenta. Dysertacja doktorska może zostać pozytywnie zaopiniowana - do dalszych etapów w przewodzie doktorskim – po wyeliminowaniu uwag przedstawionych przez recenzenta pracy.

Eligium Kadolepnij